

BRUNELLI, Vitaliano, publicist i povjesničar (Ancona, 22. XI. 1848 — Zadar, 22. VI. 1922). Diplomirao u Beču, službovao u Šibeniku, Splitu i Zadru. Istraživao je povijest Zadra. Objelodanio podatke o izgradnji Zadra u prošlosti i djelovanju umjetnika.

BIBL.: Luciano Laurana, *architetto del secolo XV*, Annuario dalmatico (Zadar), 1884; *Le opere fortificatorie del comune di Zara*, Rivista dalmatica (Zadar), 1904; *Pittori zaratini delle origini*, Il Dalmata (Zadar), 1909, 17; *Storia della città di Zara*, Venezia 1913. — *Rivendicazioni* J. Andrea Meldola, detto lo Schiavone, pittore zaratino del cinquecento, Rivista dalmatica, 1922—23.

LIT.: Rivista dalmatica (Zadar), 1934, 2 (posvećen Brunelliju, s biografijom i bibliografijom). I. Pet.

BRUNŠMID, Josip, arheolog (Vinkovci, 10. II. 1858 — Zagreb, 29. X. 1929). Studirao povijest i zemljopis i polazio epigrafski seminar na bečkom Sveučilištu. Od 1893. kustos, od 1896. direktor Arheološkoga muzeja u Zagrebu i prvi profesor klasične arheologije na zagrebačkom Sveučilištu (do 1924). God. 1902—10. direktor Strossmayerove galerije, od 1914. predsjednik Povjerenstva za čuvanje spomenika. Vodio brojna iskapanja, kao i znanstveni postav u Arheološkom muzeju; osobitu je pozornost posvetio numizmatičkoj zbirici, jednoj od najbogatijih u Europi. Dopisni član JAZU (1899), član odbora Arheološkoga muzeja u Pragu (1904) i dopisni član Numizmatičkoga društva u Beču.

BIBL.: *Antiken in Cibal*, Archaeologisch-epigraphische Mitteilungen, Wien 1879; *Dopunjeni i izpravci ka CIL III*, VJHAD, 1886; *Skrovište rimskih obiteljskih denara između Valpova i Osieka*, ibid.; *Nadgrobnii spomenik M. Valerija Sperata iz Viminacina*, ibid., 1895; *Njekolet našašća novaca na skupu u Hrvatskoj i Slavoniji*, ibid., 1895, 1896—97, 1899—1900, 1901, 1902, 1905, 1906—07, 1908—09, 1910—11, 1912. i 1913—14; *Arheološke bilješke iz Dalmacije i Panonije*, ibid., 1895, 1898, 1899—1900. i 1901; *Die Inschriften und Münzen der griechischen Städten Dalmatiens*, Wien 1898; *Grčki natpisi svetišta božice Ma u Vodeni (Edessa) u Macedoniji*, VJHAD, 1898; *Groblje s urnama u Krupačama kod Krašića u Hrvatskoj*, ibid.; *Colonia Aelia Mursa*, ibid., 1899—1900; *Naselbina bronsanoga doba kod Novoga Grada na Savi*, ibid.; *Prethistorijske starine iz rumske okolice*, ibid.; *Predmeti halštatskoga doba iz grobova u Vraniča gomili u Širokoj Kuli*, ibid., 1901; *Groblje basanskoga doba u Klačenicima kod Jablanca*, ibid.; *Colonia Aurelia Cibalea*, ibid., 1902; *Nahodaji bakrenoga doba iz Hrvatske i Slavonije i susjednih zemalja*, ibid.; *Hrvatske sredovječne starine*, ibid., 1903—04; *Kameni spomenici Hrvatskoga narodnoga muzeja u Zagrebu*, ibid., 1903—04, 1905, 1906—07, 1908—09, 1910—11. i 1912; *Najstariji hrvatski novci*, ibid., 1903—04; *Unedierter Münzen von Dazien und Moesien im Kroatischen Nationalmuseum in Agram*, I—II, Wiener numismatische Zeitschrift, 1904. i 1907; *Starine ranijeg srednjeg vijeka iz Hrvatske i Slavonije*, VJHAD, 1905; *Prethistorijski predmeti iz srijemske županije*, ibid., 1908—09; *Rimski vojnički diplom iz Siska*, ibid., 1910—11; *Antikni figuralni bronsani predmeti u Hrvatskom narodnom muzeju u Zagrebu*, ibid., 1913—14; *Rimsko čaranje na olovnoj pločici iz Kupe kod Siska*, ibid., 1915—19; *Novci gepidskog kralja Kunimunda*, Baličev zbornik, Zagreb 1924.

LIT.: G. Szabo, Dr. Josip Brunšmid, Narodna starina, 1929, str. 102—104. — Corolla memoriae Josepho Brunšmid dicata, Vinkovci 1979. J. Bil.

BRUSIĆ, Zdenko, arheolog (Šibenik, 16. XI. 1938). Studirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je 1981. doktorirao tezom *Import reljefne helenističke i rimske keramike u Liburniji*. Istražuje pretpov. i ant. nalazišta u okolici Šibenika; voditelj je mnogih istraživanja podzemskih lokaliteta (Sudurađ na Šipanu, Sopra i Polače na Mljetu, Zlarin kraj Šibenika i Zaton kraj Zadra).

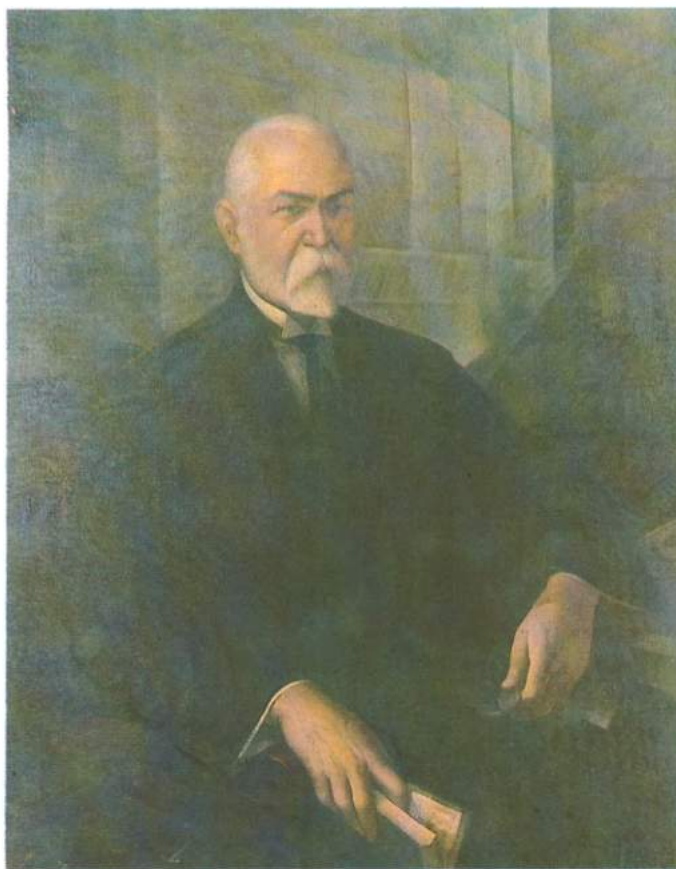
BIBL.: *Istraživanja antičke luke kod Nina*, Diadora, 1968, 4; *Podmorska arheološka istraživanja starohrvatskih grobova na ulazu u ninsku luku*, Radovi, HIJZ, 1969, 16—17; *Podmorska arheološka istraživanja u Ninu*, ibid., 1972, 19; *Gradinska utvrđenja u Šibenskom kraju*, Materijali, XII, 1975; *Prethistorijski podmorski nalazi na prastoru južne Liburnije*, Radovi Centra JAZU u Zadru, 1977, 24; *The importation of Greek and Roman relief pottery into the territory of southern Liburnia*, Acta, 1977, 17—18; *Byzantine amphorae (9th to 12th century) from eastern Adriatic underwater sites*, Archaeologica lugoslavica (Beograd), 1976, 17; *Neki oblici kasnoantičke keramike s podmorskih nalazišta uz našu obalu*, Gunjačin zbornik, 1980; *Helenistička reljefna keramika u Liburniji*, ibid., 1988, 10; *Reljefna sjevernoitalska terra sigillata iz Liburnije*, ibid., 1989, 11; *Italica terra sigillata u Liburniji*, ibid., 1990, 12. B. Čk.

BRUSIĆ-KOVAČICA, Marija, naivna slikarica (Punat na Krku, 3. XII. 1911 — Rijeka, 12. XI. 1990). Slika od 1961. koloristički temperamentno, uglavnom cvijeće, morsku faunu i floru, na staklu, lesonitu i kartonu. Izlaže od 1970. samostalno u Zagrebu 1974, skupno u Zagrebu, Šangaju, Peking, Tokiju, Petrogradu i Madridu.

LIT.: B. Kelemen, Marija Brusić-Kovačica (katalog), Zagreb 1974.

BRUTTAPELLE (BERTAPELLE), obitelj klesara i graditelja oltara doseljena iz Italije u Dalmaciju, gdje je djelovala u drugoj pol. XVIII. i prvoj pol. XIX. st.

Andrija (Bassano, 1728 — Nerežišća, 1782) podiže u Starom Gradu na Hvaru u dominikanskoj crkvi oltar Gospe od Ružarija (1769), antependij i stube oltara Sv. Nikole (1770/71), antependij oltara Sv. Križa (1773) i oltar Sv. Roka (1774). U Zraču na Hvaru gradi oltar 1770; u Nerežišću na Braču EHU, 9



J. BRUNŠMID, djelo O. Mujadžića. Zagreb, Arheološki muzej

podize oltar Gospe od Karmela te izrađuje nacrt glavnoga oltara u župnoj crkvi što ga radi Mlečanin L. Foressini a proširuje Andrijin sin Pavao 1781.

Pavao (? — Sutivan na Braču, 1817) radi s ocem oltar za bratovštinu Sv. Duha u župnoj crkvi u Tugarima (Poljica) 1780. U Sutivanu podiže monumentalni gl. oltar (1787), a u hvarskoj katedrali popločava i ograđuje kapelu Presvetoga Sakramenta (1798—99), a 1799. gl. oltar u franjevačkoj crkvi u Kuni na Pelješcu. Njegova su djela na otoku Hvaru: u Grablju oltari Sv. Kuzme i Damjana (1782—83) i Sv. Roka (1800), potom u Zastrazišću (1802), Svirču (1793—97) i Vrbanju (1789). U gradu Hvaru podiže tri antependija u franjevačkoj crkvi (1804), a s njim se u istomu gradu mogu povezati i oltari u crkvama Navještenja i Kruvenice. Pavao je djelatan i na Visu (oltar Sv. Križa u crkvi Gospe od Špilice, 1790), Korčuli (oltar Sv. Vincente u župnoj crkvi u Blatu, sa sinom Antunom), a na Braču osim oltara u Sutivanu i Postirama (1801) proširuje crkvu u Pučišću i gradi zvonik u Sutivanu. — Uz njih djeluje i *Pavao* ml. (sin Pavlov) koji 1832. gradi zvonik crkve Gospe Karmelske u Brelima. — *Andrija* ml. i sin mu *Pavao* rade gl. oltar u Žrnovnici (1827) te u nekim poljičkim selima (Dubrava, Podgrađe, Blato).

Oltari obitelji Bruttapelle uz znatnu obrtničku vještinu pokazuju odlike kasnobaroknoga stila, koji se preko njihovih djela proširio i u ruralnu sredinu Dalmacije.

LIT.: C. Fisković, Ignacije Macanović i njegov krug, Prilozi — Dalmacija, 1955, str. 235. — *Isti*, Franjevačka crkva i samostan u Orebićima, Spomenica Gospe Andela u Orebićima, Omiš 1970, str. 94. — K. Cicarelli, L. Katić i S. Traljić, Četiri barokna oltara u srednjoj Dalmaciji, Prilozi — Dalmacija, 1961, str. 280—286. — C. Fisković, Hvarska katedrala, Split 1976, str. 57. — I. Protić, Župa Blato od IV do XX stoljeća, Blato 1979, str. 193, 203. — J. Kovačić, Zapis o crkvama na Hvaru, Hvar 1982. — *Isti*, Andrija Bruttapelle i njegova radionica, Prilozi — Dalmacija, 1991. — C. Fisković, Zvonik u Brelima, posljednji rad i smrt Pavla Bertapelle, Mogućnosti, 1992, 8—9—10. R. To.

BRUVNO, ruševine utvrđenoga grada na brdu Vješala, 1 od ceste Glin—Gvozdansko. Tlocrt mu je nepravilna oblika. U XIV. st. grade ga kneževi blagajski, u XVI. st. ponovno ga utvrđuju. God. 1576. osvajaju ga i razaraju Turci.

LIT.: M. Kruhek, Stari glinski gradovi i utvrde, Zagreb 1987.

BUČEVSKI (Buczewski), Epaminondas, slikar i ikonograf (Jakoben u Bukovini, 3. III. 1843 — Černovci, 1. II. 1891). Završio grkokat. bogosloviju, slikarstvo učio na akademijama u Beču i Parizu. U Zagrebu ga je pozvao I.

B. BUČAN, *U vlaku*

Kršnjavi radi opremanja crkvi istočnoga obreda u okviru njegova programa »obnove«. Slikao je ikonostase srpskopравoslavne (1883–84) i grkokatoličke (1886) crkve u Zagrebu, neuspjelo restaurirao zidne slike u sakristiji zagrebačke katedrale. Nakon toga vratio se u Ukrajinu.

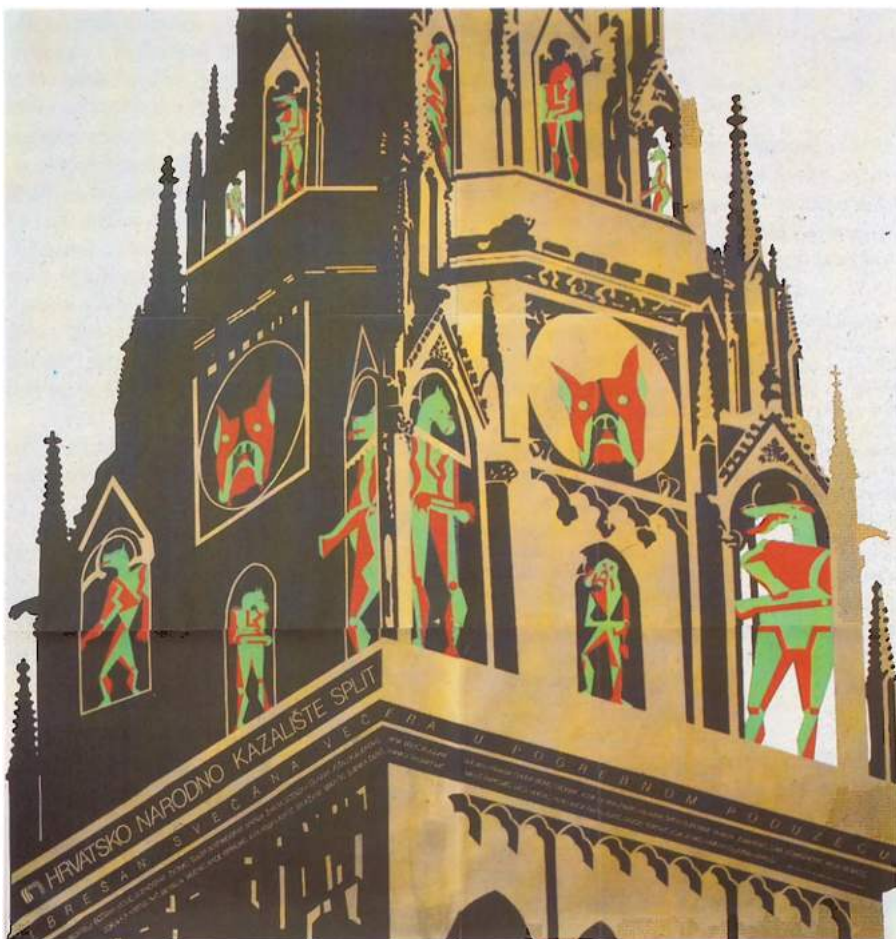
LIT.: I. Kršnjavi, Pravoslavna crkva u Zagrebu, Narodne novine, 1883, 44. — Die griechisch-katholische Kirche, Agramer Zeitung, 1886, 286 — *Isti*, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905, str. 273–74. Z. Ša.

BUČAN, Boris, slikar i grafički oblikovatelj (Zagreb, 15. III. 1947). Završio je Akademiju u Zagrebu 1972. Posvećuje se istraživanjima u

različitim likovnim disciplinama (slikarstvo, crtež, grafika, grafički dizajn). U više navrata ostvaruje svoje ideje u gradskim prostorima (*Pikturalna petlja*, 1968; *Akcija Total*, 1971). Posebnu pozornost poklanja problematici anonimne medijske poruke koju personalizira duhovitim intervencijama u predložak (*Bucan Art*, 1973). Jednakom maštovitosti ukazuje na stereotipnost industrijske proizvodnje (*Museum Palmolive*, 1974) i općih pov. ili znanstvenih odrednica (*Razvoj naučne misli* — serija od 17 plakata, 1972; *Povijest moderne umjetnosti od Altamire do danas*, 1975). Plakate u početku radi za Studentski centar u Zagrebu (Galerija i Teatar ITD) i Dramsko kazalište »Gavella« (1967–72). Nakon toga u plakat uvodi fotografiju. God. 1980–82. radi plakate velikih dimenzija i bogate slikovnosti za HNK Split i koncertni program Radio-televizije Zagreb. Sred. 80-ih godina u plakat sve češće ugrađuje vlastitu crtačku arabesku koju na atraktivan način ugrađuje u osnovni informacijski kontekst kult. propagande. Svojim grafičkim oblikovanjem vezan je uz pop-art i konceptualizam, a uspješno anticipira izvjesne karakteristike postmodernizma. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1970, 1971, 1973, 1976, 1979, 1981, 1982, 1983, 1984, 1989, 1991), Novom Sadu (1971, 1981), Beogradu (1974, 1978, 1983, 1984), Banjoj Luci (1979), Krefeldu (1983), Ljubljani (1984), Edinburgu (1984), Parizu (1984), Sarajevu (1985), Ankari (1985), Melbourneu (1987, 1988), Aarhusu (1988), Jeruzalemu (1988). God. 1984. izlaže samostalno na Biennalu u Veneciji. Plakati mu se nalaze u nizu svjetskih muzeja (Muzej moderne umjetnosti, New York).

LIT.: D. Matičević, Boris Bučan (katalog), Zagreb 1970. — Ž. Košćević, Grafičko oblikovanje vidnih sporočil. Sinteza, Ljubljana 1971, 20. — F. Križanec, Pokrenuti znak — plakati Borisa Bučana na ulicama, ŽU, 1972, 18. — Graphic Posters 84, Zürich 1984. — D. Matičević, Boris Bučan (katalog), Biennale di Venezia, 1984. — T. Maroević, Bučan — plakati — posters (1967–1984), Zagreb 1984. — M. Smith, An Artist who always makes a big impression, The Age, (Melbourne), rujan 1987. Z. Kć.

BUDAČKI, utvrđeni grad u selu Budačka Rijeka na ušću potoka Rieke u Radonju kraj Karlovca. Podigli su ga na temeljima grada *Gorice* krajem XV. st. plemići Budački iz Like. God. 1593. osvajaju ga Turci, zatim ga drže krajišnici, koji ga ruše 1845. do temelja. Bio je četverokutna tlocrta s unutarnjim, stambenim dijelom te branič kulom i utvrdama od čvrstih zidova i polukula.

B. BUČAN, plakat za predstavu *Svečana večera u pogrebnom poduzeću* i. Brešana